

عالمان علم فرائض و تجوید قرآن کریم درگذشته نصف جهان

حجة الاسلام

سید محمدرضا علاءالدین

این مقاله به مناسبت انتخاب اصفهان بعنوان پایتخت

فرهنگی جهان اسلام آماده گردید.

﴿مقدمه﴾

اصفهان به جهت آنکه از دیر باز مهد علم و تمدن و مرکز آفرینش و احیاء علوم و هنرهای خدادادی بوده آنرا نصف جهان لقب داده اند و افتخار اصفهان این است که مدرسه ای از مدارس جهان شمول قرآن است که با پذیرش هزاران هزار طالب و دانشجوی علم و با ارشادها و هدایت های جامع و کامل و کلمات و الفاظ و معانی و مفاهیم بلند و وسیع قرآنی عالمان و محققان بزرگ و علماء و اندیشمندان عالی مقام و متخصص در انواع علوم و فنون را تربیت و به جهان اسلام عرضه داشته است. و هر که در این مدرسه قرآن تلمذ کرده به مدارج بلند دانش و بینش و عرفان و معرفت و مقامات عالییه وصف ناشدنی صعود

نموده است از جمله عالمان این دیار که در پرتو انوار نورانی قرآن نقش آفرین شده اند و به تعلیم و ترویج علوم اسلامی و قرآنی پرداخته اند، عالمان علم قرائت و تجوید قرآن کریم می باشند که علم خود را از معماران اولیه تجوید، (پیامبر مکرم اسلام (صلی الله علیه وآله وسلم) و امیرمؤمنان حضرت علی (علیه السلام) و حضرات معصومین (علیهم السلام) گرفته اند آنچه بر خوانندگان دانشور و فرهیخته واضح است تاریخ و چگونگی تحول علم تجوید به جهت ارتباط نزدیک با برخی علوم دیگر می باشد. علم تجوید شعبه ای از علم قرائت به شمار می رود و علی رغم اتحاد موضوعی آن دو در بعضی جهات از یکدیگر فاصله گرفته و این افتراق در تعاریف هر یک کاملاً محسوس می باشد. در تعریف علم قرائت آورده اند (علم قرائت عبارت است از علمی که بحث می کند از موارد الفاظ و صورت حروف قرآن کریم) و حال آنکه (علم تجوید بیان کیفیات اداء الفاظ و انواع صفات حروف اعم از ترفیق و تفخیم، اظهار و اخفاء، اشباع، ادغام و غنّه، وقف و مد، وصل) که آنها را مورد مذاقه قرار می دهد.

آنچه در این مقاله مد نظر می باشد معرفی ماحصل بررسی های محققان و مؤلفان علم قرائت و تجوید قرآن کریم از عصر نافع مدنی اصفهانی تا قرن چهاردهم می باشد.

قاریان، حافظان و معلمان تعلیم و تربیت قرآن اصفهان، کتب و رسائل بسیاری در علوم قرائت و تجوید قرآن کریم به رشته تحریر درآورده اند. این قاریان و حافظان و مروّجان علوم قرآنی ضمن نگارش مصنفات جامع و مفصل در طول تاریخ تجوید نگاری، عموماً به عنوان فریضه، حاصل آموخته های خویش را به نحو مختصر و موجز تحت عنوان (رساله ای در تجوید) نگاشته اند تا راهنما و دست نامه ی شاگردان و قاریان نوآموز باشد و بدینسان مجموعه مصنفات مفیدی به زبان فارسی و بعضاً عربی به منصفه ی ظهور رسیده که برای شناخت بهتر به معرفی ادواری آنها پرداخته ایم.

اقدام رسائل عربی و فارسی علم قرائت و تجوید قرآن کریم از قاریان و حافظان بنامی همچون نافع بن عبدالرحمن اصفهانی (متوفای ۱۶۹ هـ.ق) که پیشوای قاریان مدینه بوده و احمد بن حسین بن مهران اصفهانی

(متوفای شوال ۳۸۱ ه.ق) می باشد. در ادامه مصنفاتی از بزرگان فن قرائت و تجوید قرآن کریم از جمله فخر الدین ابوالحسن بن عرب اصفهانی معروف به (حافظ طاهر) (قرن ۹) و مختار اعمای اصفهانی معروف به (مختار القراء) (قرن ۱۰) و محمد شریف بن محمد باقر نوری نایینی اصفهانی (قرن ۱۱) و علامه محمد باقر مجلسی رضوان الله تعالی علیه) (قرن ۱۲) قابل ذکر است.

آنچه در این مقاله به رشته تحریر درآمده شمه ای از تاریخ نگاشته های علم قرائت و تجوید قرآن کریم توسط قاریان و حافظان قرآن کریم اصفهان می باشد و بالطبع تاریخ کامل تجوید نگاری قاریان و حافظان اصفهان نیازمند اطلاعات جامع و کامل از مجموعه نسخه های خطی و کتابخانه های شخصی آنها می باشد که انشاء الله با همکاری محققان این موضوع به کمال خواهد رسید.

﴿الله﴾ معرفی کتب و رسائل علم قرائت و تجوید:

■ قرون اولیه اسلامی

﴿الله﴾ مفرده نافع: (ابوالحسن نافع بن عبدالرحمن اصفهانی) متوفای ۱۶۹ ه.ق)

رساله ای است در تجوید که شامل ابواب استعاده، بسمله، بیان ضمیر جمع و مفرد و شبهه، مدوقصر، همزتین من کلمه؛ ذکر الهمزتین من کلمتین و ذکر همزة مفرده فی نقل الحركة الی الساکن قبلها فی ذکر

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتان مجاهدی

الاضهار و الادغام، فی ادغام حروف المتقاربة فی المخرج، فی بیان الامالة و بین اللفظین احکام وقف و احکام رسم می باشد.

ابن جزری در غایه النهایه فی طبقات القراء نافع را اینگونه معرفی نموده است: (نافع بن عبدالرحمن اگر چه در مدینه زندگی می کرد و امام قاریان این شهر بود. لکن نکته ای که تمامی اصحاب تراجم بر آن اتفاق نظر دارند این است که او اصلاً از مردم اصفهان بوده و در اصل اصفهانی است. چنان که از خود او هم نقل شده است که اصلی من اصبهان)

بزرگان علم قرائت نظیر الدانی در (التیسیر) و شاطبی در (حرز الامانی) و ابن مجاهد در (السبعة) نافع اصفهانی را به سبب بزرگی و فضل و شرافتش و نیز به دلیل قدر و منزلت مکانش (مدینه) بر دیگر قراء ترجیح داده اند. ابن خلکان، (نافع اصفهانی) را در طبقه ی سوم قراء بعد از صحابه قرار میدهد و ابوشامه مقدسی که از استادان بزرگ قرائت در

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رتال جامع علوم انسانی

قرن هفتم بوده درباره‌ی نافع چنین نوشته (قرائت نافع و سپس عاصم از موثق‌ترین قراءات و از فصیح‌ترین آنها از نظر عربیت و صحیح‌ترین آنها از جهت سند است).

﴿الله﴾ المصاحف:

این کتاب که در ۵ جزء و براساس قرائت‌های مختلف قاریان از مصحف‌های عهد صحابه تا زمان نویسنده تألیف گردیده اثر عبدالله ابن داوود سلیمان ابن اشعث سجستانی اصفهانی متوفی به (۵۳۱۶-ق) می‌باشد و در جزء سوم به نقل اخبار مصحف از ابن عباس پرداخته، کتاب او و قرائت روایت شده از او بسیار مورد توجه قاریان و حافظان قرآن کریم اصفهانی در آن عهد بوده است.

﴿الله﴾ غرائب القرائات: این کتاب اثر احمد بن حسین بن مهران اصفهانی متوفای (۵۳۸۱-ق) می‌باشد. او در این کتاب به طرح قرائت قاریان سبعة پرداخته است از جمله کتب قرآنی دیگران عالم قرآنی (آیات القرآن) و (وقوف القرآن) می‌باشد.

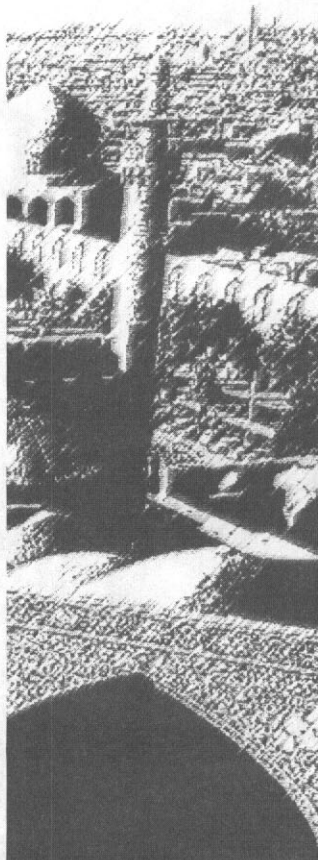
﴿الله﴾ مفردات الفاظ القرآن:

این کتاب اثر راغب اصفهانی (متوفای ۵۰۲ هـ-ق) می‌باشد. راغب در مفردات الفاظ القرآن به تفسیر و توضیح مفردات و تک واژه‌های قرآن کریم پرداخته روش او این بود که ابتداء ماده (لغت) را به ترتیب حروف تهجی با معنای حقیقی آن آورده و آنگاه مشتقات کلمه را ذکر می‌نماید و سپس معانی مجاز را با بیان علامت حقیقت و مجاز عرضه داشته است.

■ قرن نهم

﴿الله﴾ دُرّ الفَرِید: تال جامع علوم انسانی

این کتاب تجوید به زبان فارسی تألیف فخرالدین ابوالحسن طاهر بن عرب بن ابراهیم اصفهانی معروف به (حافظ طاهر) که از قاریان امامیه در نیمه دوم قرن ۹ هـ-ق بوده می‌باشد. (درّ الفرید) رساله‌ی است که شامل چند قاعده و ضابطه تجویدی و هشت باب و یک خاتمه می‌باشد در اوّل کتاب ضرورت صحیح خوانی قرآن کریم را ذکر نموده و سپس باب استعاذه، باب بسمله، باب مد و قصر، باب ادغام، باب نون ساکنه و تنوین، باب الرّآت، باب الوقف و باب ذکر مخرج حروف و صفات و خاتمه به ذکر اقسام وقف پرداخته است.

منهل العطشان:

کتاب تجویدی دیگری از فخر الدین ابوالحسن طاهر بن عرب بن ابراهیم اصفهانی به زبان فارسی است این کتاب تجویدی در هشت فصل به تبیین رسم الخط صحیح و هیأت کتابت قرآن و نگارش تجویدی قرآن می باشد تاریخ ختم تألیف این کتاب اواسط محرم الحرام ۸۴۷ بوده است.

قرن ۱۰

رساله تجوید: (ابن فقیر علاء اصفهانی)

این کتاب رساله مختصری است در تجوید سوره فاتحه است و ضمن آن بر اساس رساله ارشاد ابومنصور تردیدی به شخصت و دو موضع احتیاط در قرائت سوره فاتحه پرداخته و آنرا مصدر کرده به دو باب در مباحث استعاذه و بسمله. مؤلف کتاب ابن فقیر علاء اصفهانی صاحب قصیده طاهره در تجوید متوفای قرن دهم می باشد.

درج المضمین:

این کتاب تجوید به فارسی منظوم نگارش یافته و ناظم آن مختار اعمای اصفهانی است. مباحث تجویدی از قبیل: اسامی دندانها، مخارج و صفات حروف و حروف مدّی می باشد او این تجوید منظوم را در (صفر ۹۴۹ هـ.ق) سروده است در پایان کتابش سروده است.

قاریا زین نظم موجز بهره چون یابی نما در حق مختار اعمی صفاهانی دعا

مختار القراء:

این کتاب تألیف مختار اعمای اصفهانی از قاریان امامیه در نیمه اول قرن دهم (هـ.ق) می باشد. کتاب مذکور مباحث عمده علم ترتیل و تجوید مرتب بر یک مقدمه در بیان ثواب تلاوت و رتبه قاری قرآن و والدین او و ثواب تعلیم و تربیت قرآنی و معنی ترتیل و دوازده باب و یک خاتمه به شرح زیر آورده است.

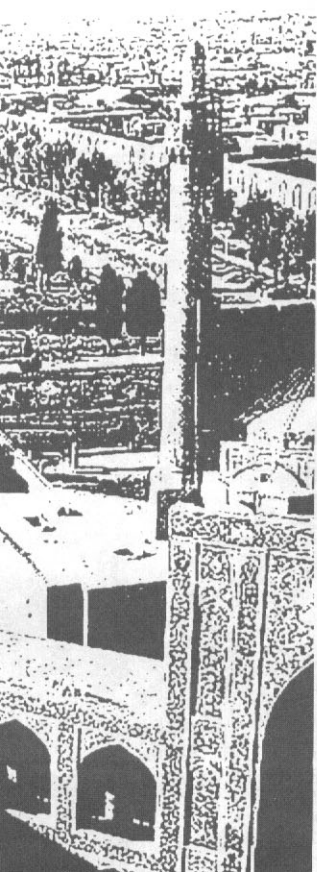
باب اول: حروف تهجی و معنی و عدد مخارج آنها.

باب دوم: صفات ذاتیه و عارضیه حروف و معنی لحن.

باب سوم: استعاذه و بسمله.

باب چهارم: احکام های کنایه.

باب پنجم: مد و قصر.

باب ششم: ادغام کبیر و صغیر از متمثلین و متجانسین و متقاربین و اقسام ادغام .

باب هفتم: احکام میم ساکن نزد حروف تهجی .

باب هشتم: احکام نون ساکن و تنوین نزد حروف تهجی .

باب نهم: احکام تفخیم و ترقیق .

باب دهم: معنی وقف و احکام آن .

باب یازدهم: در بیان احوالات قاریان و راویان .

باب دوازدهم: در بیان رسم الخط قرآن .

■ قرن ۱۰ و ۱۱

﴿الله﴾ تحفة الابرار:

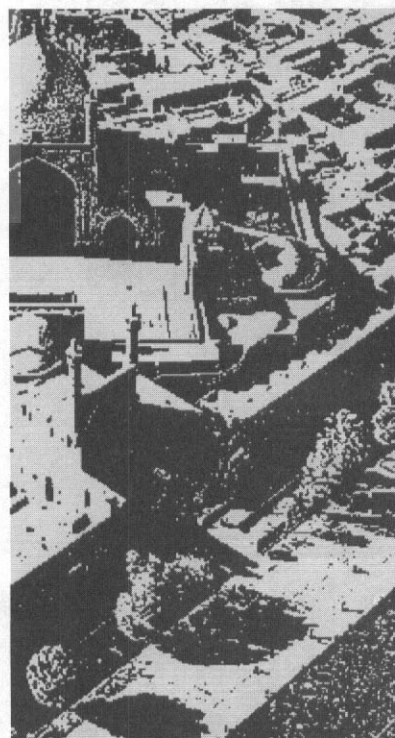
این کتاب تألیف ابن ابراهیم مصطفی القاری اصفهانی از قاریان معروف زمان خود بوده مؤلف در کتاب خود یک مقدمه در فضیلت خواندن و آداب تعلیم قرآن و دو باب شامل مخارج حروف و مستحبات قرائت آورده است و کتاب خود را به تأیید محقق سبزواری رسانده است او کتاب خود را در سال ۱۰۶۷ هـ. ق نگاشته است.

﴿الله﴾ تحفة القرآء

این کتاب نیز به زبان فارسی توسط ابن ابراهیم مصطفی القاری اصفهانی تألیف یافته است این کتاب تحقیق مفصّلی است در آداب تصحیح تلاوت قرآن بر اساس قرائت امام القراء عاصم بن ابن النجود کوفی شاگرد با واسطه امیرالمؤمنین حضرت علی بن ابی طالب (علیهم السلام) در این کتاب دوازده باب شامل مخارج حروف، صفات حروف، حروف مرقعه و مفخمه، احکام نون ساکنه و تنوین، ادغام، های کنایه، حروف مد، استعاده، احکام وقف، رسم الخط و اختلاف راویان عاصم و کیفیت وقف و اختلاف قراء سبعة می باشد، تاریخ تألیف کتاب ۱۰۶۷ هـ. ق بوده است.

﴿الله﴾ حل حروف القرآن

این کتاب همراه با کتب احکام سجود تلاوت و رساله استحباب و وجوب سوره و مشرق الشمسین و اکسیر السعادتین از

جمله کتب تجویدی شیخ محمد (بهاء الدین) مشهور به شیخ بهایی (رحمه الله علیه) می باشند شیخ بهایی (ره) در این کتب به تبیین جدول مخارج حروف قرآن و چگونگی سجده هنگام قرائت آیات سجده دار و وجوب یا استحباب قرائت سوره ای دیگر پس از سوره حمد در نماز و یکدوره فقه قرآنی پرداخته است. شیخ بهائی علاوه بر این چهار کتاب که تمام یا ابوابی از آنها به علم قرائت و تجوید قرآن کریم پرداخته ۳ کتاب تفسیر و ۲ حاشیه بر تفسیر بیضاوی و کشاف دارد

🕌 وقوف القرآن:

کتاب تجویدی دیگری از ابن ابراهیم (مصطفی القاری اصفهانی) است که در آن به ذکر انواع وقوف آیات به ترتیب سور از حمد تا ناس بر اساس هفت نسخه سجاوندی و مصاحف شریفه مصححه پرداخته است.

■ قرن ۱۱ و ۱۲

🕌 انارة الحالك في قراءة ملك و مالک:

این کتاب به زبان عربی توسط شیخ الشریعه فتح الله اصفهانی معروف به شریعت اصفهانی متوفای (۱۲۶۶ هـ.ق) تألیف گردیده است. این کتاب تحقیقی مفصل در تعیین قرائت واژه (مالک) در سوره فاتحه الکتاب مشتمل بر ده مقدمه تمهید گونه و بیان اقوال علماء قرائت در مسئله مذکور می باشد. تاریخ ختم تألیف کتاب (۱۲۲۴ هـ.ق) می باشد.

🕌 مفتاح القرآن:

این کتاب به زبان عربی و توسط محمد (بن شمس الدین) قاری از حافظان و قاریان نیمه دوم قرن یازدهم (ه.ق) برای شاگردش محمد شریف بن محمد باقر نوری نائینی اصفهانی که از قاریان معروف نیمه اول قرن دوازدهم (ه.ق) و صاحب کتاب (منتخب تقویم اللسان) می باشد. تألیف یافته. محمد شریف بن محمد باقر نوری نائینی اصفهانی ساکن دارالنشاط اصفهان بوده است.

🕌 منتخب تقویم اللسان

این کتاب تجویدی به زبان فارسی و توسط محمد شریف بن محمد باقر نوری نائینی اصفهانی که از قاریان و حافظان بنام

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

اواخر قرن ۱۱ و اوائل قرن دوازدهم (ه.ق) می باشد. کتاب منتخب تقویم اللسان مرتب بر یک مقدمه (در بیان معنی ترتیل و ثواب تلاوت و معایب و محاسن تالی و طریق قرائت آن) و چهارده باب و یک خاتمه به شرح ذیل است:

باب اول: استعاذه و بسمله و وجوه وقف و وصل سور قرآن

باب دوم: مخارج اختلاف حروف و امتیاز حروف از هم

باب سوم: کیفیت صفات مشهور و غیر مشهور حروف

باب چهارم: احکام تنوین و نون و میم ساکنین

باب پنجم: ادغام کبیر و صغیر از مثلین و متجانسین و متقاربین

باب ششم: قصر و مد

باب هفتم: های کنایه

باب هشتم: تفریق و ترقیق

باب نهم: نقل، سکت و اماله

باب دهم: رعایت حروف تهجی در مواضع دشوار

باب یازدهم: کیفیت وقف و تعدد وقف حرام، لازم و غفران

باب دوازدهم: موصول و مقطوع و تالی تأنیث

باب سیزدهم: قواعد رسم الخط و تهجی

باب چهاردهم: قرائت عاصم

﴿سؤال و جواب در قرائت نماز:﴾

این کتاب اثر علامه محمد باقر مجلسی (سلمه الله) در تجوید حمد و

سوره و نحوه قرائت آن در نماز میباشد در این کتاب ضمن تبیین مخارج

حروف سوره های حمد و توحید بر دانستن آنها تأکید نموده و نماز را

بدون بعمل آوردن قواعد قرائت و تجوید صحیح ندانسته است.

﴿رساله تجوید:﴾

این رساله اثر دیگری از علامه محمد باقر مجلسی (ره) متوفای (۱۱۱۰

ه.ق) می باشد که در باب قرائت و تجوید قرآن کریم است. علامه در

این رساله بدون خطبه و مقدمه به تبیین ضروریات و مهمات قواعد علم تجوید پرداخته و چگونگی صوت و لحن تلاوت آیات قرآن کریم را بیان داشته است. علامه مجلسی در این رساله همچون رساله‌ی قبل بر ادای حروف از مخارج در نماز تأکید نموده و نمازکسی را که حروف را از مخرج خودش نگوید باطل دانسته است.

﴿الله﴾ **رسم الخط قرآن مجید:**

مؤلف و کاتب این کتاب محمد جعفر بن محمد مؤمن اصفهانی از قاریان اواخر قرن یازدهم و اوائل قرن دوازدهم (ه.ق) بوده رساله او در بیان رسم الخط قرآن و تبیین شیوه نگارش واژه‌های قرآنی خصوصاً کلماتی که دارای حرف (ظ) می‌باشند، بوده است.

﴿الله﴾ **نخبه فیض**

کتاب نخبه فیض و کتاب منهاج النجاة و ابواب الجنان و اسرار الصلوة چهار جلد از کتب فقیه و فیلسوف نامی ملامحسن فیض کاشانی است که علاوه بر کتب تفسیری که از این مفسر بجای مانده در کتب فوق الذکر به بیان مخارج حروف در نماز و چگونگی استعاذه و بسمله و احکام مربوطه به آنها پرداخته است ملامحسن فیض کاشانی هم عصر علامه محمد تقی مجلسی و علامه محمد باقر مجلسی و آقا حسین محقق خوانساری و محقق سبزواری و ملا عبدالرزاق لاهیجی و شیخ حرّ عاملی و ملا صالح مازندرانی بوده است.

■ **قرن ۱۳**

﴿الله﴾ **مشجر فی التجوید:**

این رساله به امر سید اسدالله ابن حجة الاسلام اصفهانی و پیگیری ایشان توسط قاری معروف نیمه دوم قرن سیزدهم ه.ق یعنی میرزا زین العابدین بن محمد علی سبزواری که از احفاد محقق سبزواری در دوازده باب و یک خاتمه نگارش یافته است این کتاب به صورت مشجر در اصول علم قرائت به مذهب عاصم بن ابن النجود کوفی ترتیب یافته

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رساله‌های علم‌الانسان

است.

رساله استخارات:

این رساله توسط میرزا ابوالمعالی محمد کلباسی ابن محمد ابراهیم کلباسی ۱۲۴۷ هـ تا ۱۳۱۵ هـ.ق) در مقدمه قرآن علاوه بر کیفیت استخاره با قرآن آداب تلاوت قرآن و نکات تجویدی را به رشته تحریر درآورده است.

قرن ۱۴

اساتید قرائت قراء:

این کتاب به زبان عربی توسط دانشور قرآنی سید محمد خوانساری اصفهانی (نوهی برادر صاحب روضات الجنات) در نیمه دوم قرن چهارده (ه.ق) تألیف گردیده است. این کتاب به ذکر اسناد قرائت قاریان معروف قرون اولیه اسلامی پرداخته است. کاتب این کتاب سید مصطفی خوانساری اصفهانی می باشد که این کتاب را نزدیک به یک قرن پیش (۱۳۴۱ ه.ق) به رشته تحریر درآورده است.

تجوید:

این کتاب به زبان فارسی و به تألیف و کتابت حاج غلامحسین اصفهانی نگارش یافته است. کتاب مذکور در نیمه اول قرن ۱۴ چهارده نگارش یافته و شامل مباحث: (وقف، استعاذه، مخارج حروف، تفخیم و ترقیق، ادغام و اخفاء و اظهار، مد و قصر، همزه و اماله) می باشد.

۱- این مقاله بخشی از کتاب (نقش قرآن بر اصفهان) اثر نگارنده می باشد.
۲- مصاحبه با استاد فصیح القراء (سال ۷۶)

وجیزة التجوید

این کتاب توسط حجة الاسلام والمسلمین حاج آقا شیخ محمد باقر کاشی که سر سلسله اساتید قرائت و تجوید قرآن کریم در قرن چهارده بوده است در نیمه اول قرن چهارده به رشته تحریر درآمده است از جمله شاگردان او که سالهای سال با نهایت سعی و تلاش بی شائبه به تدارک و تشکیل مجالس و محافل پر فروغ قرآنی و نشر انوار الهی قرآن پرداخته و سفره تربیت و تهذیب را برای نفوس مستعد گسترده اند که از جمله آن شاگردان عبارتند از:

× استاد حجة الاسلام والمسلمین شیخ غلامحسین کاشی معروف به (عاصم کاشی)

× استاد حاج آقا میرزا مهدی عَرَب دفتر

× استاد حاج سید مهدی ظهیر الاسلام معروف به (زنجیره فروش)

× استاد حاج سید محمد علی عریضی
 × استاد حاج آقا میرزا عبدالغفور شمس
 × استاد حاج آقا میرزا مهدی درویش معروف به مطمئن
 × استاد حاج آقا مرتضی فصیح القراء
 × استاد حاج آقا میرزا محمد مطمئن (پسر حاج آقا میرزا مهدی ورش)
 × استاد حجه الاسلام والمسلمین حاج آقا سید مرتضی ظهیر الاسلام
 فرزند سید علی زنجیره فروش. (۲)

که هر کدام از این اساتید شاگردان توانمندی را تربیت وارائه نموده اند از جمله استاد حاج آقا مرتضی فصیح القراء (ره) شاگردانی مثل استاد شکوهند (رحمة الله علیه) که خود از اساتید، داوران و قرآن شناسان معاصر بودند را به جامعه قرآنی کشور تقدیم داشته اند خداوند روح آن بزرگواران را با قرآن محشور دارد.

والسلام

راهبردی این شورا توسط محمدحسین صفار هرنندی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در هیئت دولت مطرح و در ردیف بودجه سال ۸۵ اعتبارات خاصی در نظر گرفته و به مجلس شورای اسلامی ارائه شود.

استاندار اصفهان همچنین از تولید و پخش ۷۸ هزار دقیقه ریز برنامه رادیویی، تلویزیونی و خبری در گستره جهانی، ملی و استانی، ساخت دو سرود ویژه پایتختی اصفهان به سه زبان فارسی، عربی و انگلیسی، چاپ و توزیع پنج میلیون بروشور به سه زبان عربی، انگلیسی و فارسی، برگزاری جشنواره برترین های اطلاع رسانی، برپایی نمایشگاه توانمندی های رسانه های گروهی جهان اسلام، افتتاح شبکه قرآنی و اطلاع رسانی مکتوب و الکترونیکی به عنوان فعالیت های تبلیغی نام برد.

فرهنگی جهان اسلام از عید قربان اسمازل آغاز و تا پایان سال ۲۰۰۶ میلادی در اصفهان ادامه دارد.

بختیاری با اشاره به فرصت به وجود آمده گفت: «انتخاب اصفهان به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام، فرصتی برای بررسی و حل چالش های فرهنگی جهان اسلام است و نشان دادن چهره واقعی انقلاب، باید هدف اصلی این سال باشد.»

استاندار اصفهان از برگزاری مراسم ویژه این رویداد مهم فرهنگی در روز عید قربان خبر داد و با اشاره به دیدار ستاد نكوداشت اصفهان به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام با رئیس جمهور گفت: «شورای عالی این نكوداشت فرهنگی به ریاست دکتر داوودی، معاون رئیس، مورد تصویب قرار گرفت و مقرر شد سیاست های کلان و

همزمان با عید سعید قربان و با پیام رئیس جمهور و سخنرانی رئیس مجلس حضور سفیران ۵۷ کشور اسلامی، پرچم کشورهای اسلامی در میدان امام اصفهان با پخش سرود ویژه پایتختی فرهنگی اصفهان در جهان اسلام به اهتزاز در آمد.

سید مرتضی بختیاری، استاندار اصفهان و رئیس ستاد «اصفهان، پایتخت فرهنگی جهان اسلام» با بیان مطلب فوق گفت: «براساس مصوبه چهارمین اجلاس وزیران فرهنگ کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی، بعد از مکه مکرمه، اصفهان صاحب عنوان پایتختی فرهنگی جهان اسلام در سال ۲۰۰۶ شد.»

وی با اشاره به روشنگری نقش تاریخی اصفهان به عنوان شهر علم و ادب در تیلور بسیاری از دستاوردهای باشکوه علمی، فرهنگی و هنری و نیز میراث فرهنگی و جاذبه های طبیعی این شهر افزود: «پایتختی

اصفهان پایتخت فرهنگی جهان اسلام

